

в межах економічних систем: заходи зі створення дієвих мотиваційних і стимулюючих методів персоналу, організації навчання і обміну досвідом з метою підвищення кваліфікації персоналу, формування, використання і оцінка ОІВ, контролю за додержанням прав інтелектуальної власності, виявлення «невидимих» або незадіяних ресурсів, розробка нових стратегій розвитку підприємства, вистроювання патентних стратегій розвитку промислових підприємств, створення потужного синергічного ефекту в межах підприємства для отримання вищих (або лідируючих) позицій на ринку.

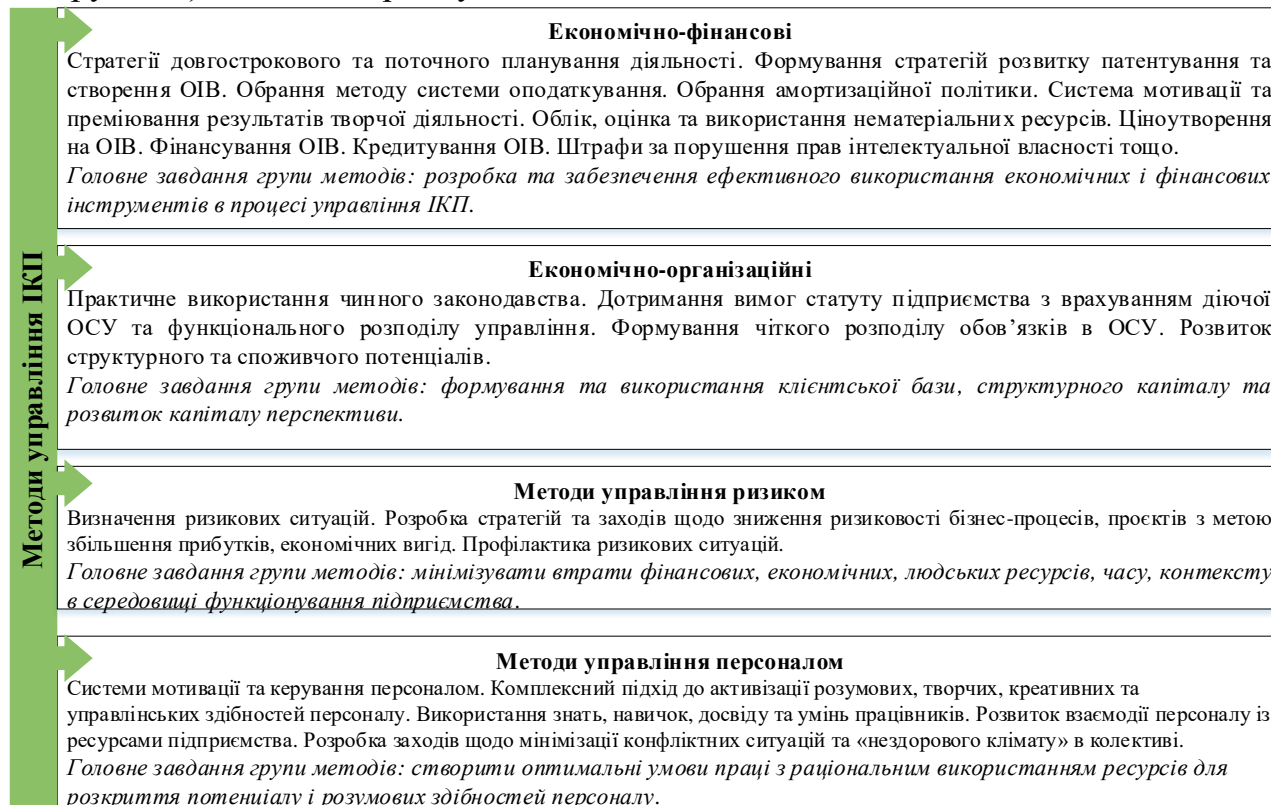

Рис. 1. Методи управління інтелектуальним капіталом підприємства.

Джерело: розроблено автором.

Матюха М.М., к.е.н, доцент,
доцент кафедри Обліку і аудиту,

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАНОВЛЕННЯ ОПЕРАТИВНОГО УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Актуальним питанням для суб'єктів господарювання є становлення управлінського обліку з метою здійснення ефективного управління. Досить часто на підприємствах управлінський облік не виконує тієї функції, для якої він призначений, наприклад - функції контролю. Це пов'язано з тим, що управлінський облік на підприємствах не має системного підходу функціонування, його застосування носить епізодичний характер, не закріплений в обліковій політиці підприємства. Побудова системи управлінського обліку для проведення контролю за діяльністю підприємств фешн індустрії вимагає дотримання певної послідовності на кожному з етапів (кроків) створення такої системи. У першу чергу, для цього необхідно організувати оперативний контроль за фінансовими і

товарними потоками (рис. 1).

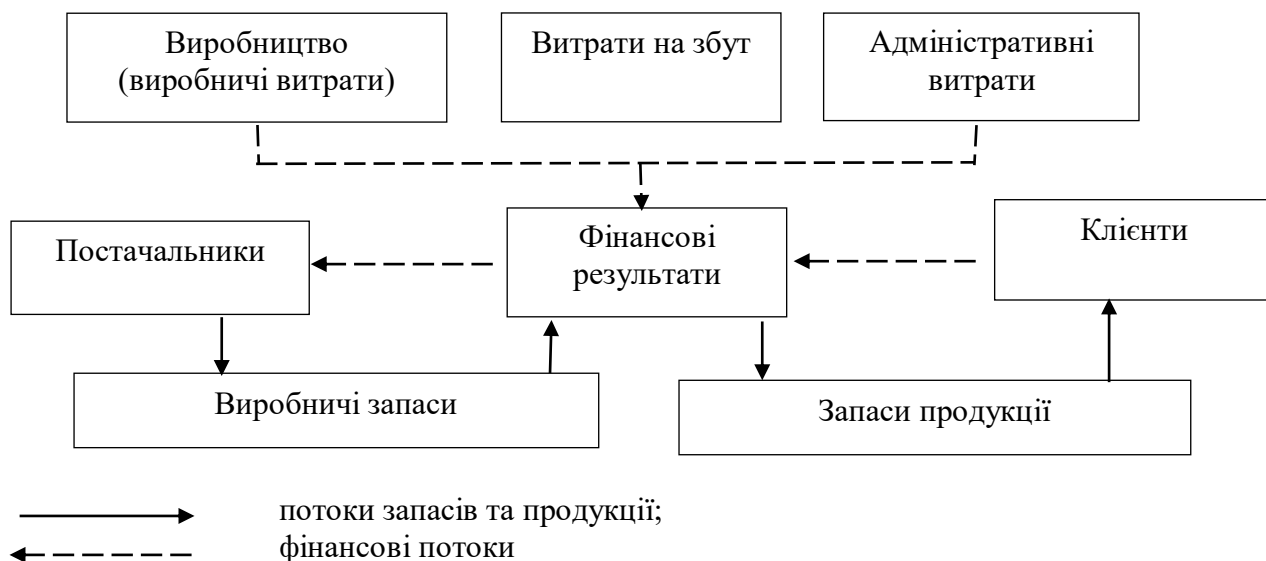

Рис. 1. Спрощена схема контролю за центрами відповідальності руху запасів і продукції і фінансових потоків підприємства фешн індустрії

Відповідно поетапну організацію становлення управлінського обліку можна представити покроково

Крок 1. Організація інформаційного забезпечення про фінансові потоки: інформація про здійснення платежів і надходжень у розрізі контрагентів, періодів, сум, валюти, призначень платежу. Завдання цього елементу є контроль за рухом грошових потоків (наявність на початок періоду, витрати, надходження і залишок коштів на кінець періоду). Саме цей крок має дати змогу контролювати потоки грошових коштів по рахунках підприємства, касах інших надходженнях. Таким чином, такий підхід дасть змогу почати контролювати найбільш ліквідні позиції грошових потоків. Для цього необхідно визначити стан кожної грошової позиції на початок періоду, всі зміни транзакцій цих позицій протягом всього облікового періоду. Найважливіші параметри транзакцій: сума, валюта, дата надходження. клієнт (від якого надійшли кошти), контракт, за яким відбувається рух коштів. Якщо рух коштів відбувається не у зв'язку з реалізацією контракту, а в зв'язку з адміністративною діяльністю компанії, то замість номера контракту ставиться відповідну назву статті витрат.

У результаті це має стати основою системи системи управлінського обліку для здійснення контролю руху коштів. Знаючи інформацію про рух коштів у будь-який момент часу, визначають стан виконання бюджету підприємства.

На цьому етапі можуть виникнути ряд проблемних питань різного характеру, узгодження яких необхідне в якості регламенту ведення обліку:

- різні грошові потоки забезпечують різні центри управління, які використовують свої власні назви тих чи інших транзакцій. Отже, необхідно виробити єдиний стандарт назв і зобов'язати менеджерів дотримуватися цих стандартів. Такий список єдиних термінів та їх визначення відносяться до уточнення облікової політики;

- різні транзакції можуть відноситися до кількох контрактів (угодами,

проектам, договорами) одночасно;

- з метою збереження комерційної таємниці доступ до інформації по повинен бути обмежений;

- різні терміни надходжень та витрат коштів, за якими має бути встановлено терміни подачі та обробки інформації про рух, виходячи з доцільності та потреб бізнесу;

- розмежування транзакцій які здійснюються як витрати підприємства і витрати на виробництво продукції (наприклад, комунальні витрати).

Крок 2. Рух запасів і готової продукції – фіксується переміщення цінностей як фізичне між структурними підрозділами підприємства, так і перехід прав власності.

Інформація про переміщення цінностей: від кого отримано, скільки і яка номенклатура, на який склад надійшов або з якого відвантажено, коли, скільки і кому. Результатом є накопичення інформації на кінець періоду про рух, терміни, кількість поставки, отримання цінностей.

Складнощі, які можуть виникнути на цьому етапі аналогічні до першого кроку:

- узгодження номенклатурних позиції за центрами відповідальності, які використовують свої власні назви тих чи інших транзакцій, свою термінологію, класифікацію цінностей та ін. Необхідно виробити єдині стандарти запису номенклатурних транзакцій і класифікації та зобов'язати менеджерів слідувати цим стандартам. Такий список єдиних стандартів і їх визначення відноситься до уточнення облікової політики;

- розмежування доступу до інформації для різних менеджерів з метою збереження комерційної таємниці;

- встановлення термінів звітування про рух цінностей на підприємстві у розрізі центрів відповідальності.

- номенклатурна транзакція може передбачати більш детальну структурування (розбиття на вагони, машини, партії та ін.).

Крок 3. Контроль виконання договірних відносин. Фіксується умови контрактів, відстежується виконання контрактів, використовуючи інформацію про фінансові потоки і рух цінностей (кроки 1-2). Проводиться перевірка по кожному контракту за фінансовими параметрами та кількісними показниками.

Крок 4. Контроль боргових зобов'язань – відображається сума дебіторської та кредиторської заборгованості у розрізі контрактів (скільки, за яким контрактом, для цього використовується інформація про фінансові потоки, рух цінностей і контролі виконання договірних відносин, тобто кроки 1-3).

Крок 5. Облік витрат, пов'язаних з накладними витратами по виконанню контрактів – фіксуються витрати підприємства (адміністративні, витрат на збут та інші). В управлінському обліку визначається прибутки за певними контрактами по збуту продукції.

Крок 6. Облік витрат, не пов'язаних із виробничою діяльністю підприємства – фіксується всі рухи фінансових потоків, які не пов'язані з виробничою діяльністю підприємства, з метою оцінки ефективності діяльності підприємства в цілому.

Результатом покрокової організації управлінського обліку має бути забезпечена система, здатна оперативно забезпечувати менеджерів інформацією

про поточний стан бізнесу (угоди, контракту або компанії в цілому) за структурою управління підприємством.

Проблема оперативної системи організації управлінського обліку полягає у постановці загальних правил побудови обліку на підприємстві в цілому, виконання загальних положень облікової політики підприємства. Відповідно необхідно вибудувати загальні правила для виконання функцій оперативного обліку. Це необхідно тому, що від способів обліку і тих параметрів, які в нього закладені фінансовий результат може значно змінюватися.

Зокрема, досить важливим елементом є встановлення порядку конвертації валют (який курс використовувати для конвертації валют у національну грошову одиницю), встановлення термінів облікового періоду, з якого моменту визначається і фіксується прибуток, порядок розрахунку собівартості готової продукції, порядок ведення складського обліку. Після того, як облікова політика визначена, можна приступати до організації системи оперативного управлінського обліку.

Починаючи з певного обсягу оброблюваної інформації, доцільно автоматизувати процес збору та обробки даних. Для цього можна використовувати практично будь-яку з настроюються систем управління бізнесом, пропонує сьогодні на ринку.

Молодцов Р. Ю., здобувач вищої освіти
магістр, ОПП Підприємництво
Науковий керівник – **Писаренко С.В.** к.с.-г.н., доцент,
доцент кафедри підприємництва і права
Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА ТА ФАКТОРИ, ЩО НА НЕЇ ВПЛИВАЮТЬ

Основною ознакою ринкової економіки є конкуренція як необхідний елемент ринку, що сприяє балансу попиту і пропозиції та формує ринкові ціни. Оскільки виробничий процес в аграрному підприємстві триває не один місяць, тому початковий рівень конкурентоспроможності повинен бути тим вищий, чим довший час виробництва товарів та їхній життєвий цикл. Період існування продукції на ринку залежить від початкового рівня конкурентоспроможності та обсягів її реалізації

Як зазначають І. Должанський та Т. Загорна конкурентоспроможність підприємства - це здатність виробляти й реалізовувати швидко, дешево, якісно, продавати в достатній кількості, при високому технологічному рівні обслуговування [1].

Поняття конкурентоспроможності аграрних підприємств набагато складніше і трактується неоднозначно. Досить повно та системно розкривають поняття конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств в своєму визначенні М. Малік та О. Нужна. На їх думку – це здатність суб'єктів економічної діяльності аграрної сфери пристосовуватись до нових умов господарювання використовувати свої конкурентні переваги і перемагати в конкурентній боротьбі на ринках сільськогосподарської продукції та послуг, максимально ефективно